מעט מאורו של חנן

דף לימוד משפחתי פרשת וישב

מתורת חנן פורת • דמות החמ"ד תשפ"ז

"וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר: בִּי אֲדֹנִי, יְדַבֶּר נָא עַבְדְּךָ דָבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי..." בראשית מ"ד, יח

מאורו של חנן:

שני כוחות שפועלים לצד שלם אחד

פרשת ויגש נפתחת באחד מרגעי השיא הדרמטיים ביותר בספר בראשית – העימות והמפגש המכונן בין יהודה ליוסף, המייצגים שני כוחות הנהגה שונים בעם ישראל. מפגש זה מוליך לבסוף אל הבכי, ההתוודעות וברית האחים ההיסטורית, הנכרתת מחדש במילים: "וְאַחֲרֵי כֵן דִּבְּרוּ אֶחָיו אִתּוֹ" (בראשית מ"ה, טו).

חנן מקשר באופן נפלא בין המפגש הזה לבין הפטרת הפרשה בספר יחזקאל (ל"ז, טז-יז). הנביא יחזקאל מצווה לעשות מעשה סמלי מיוחד: "קַח לְךָ עֵץ אֶחָד וּכְתֹב עָלָיו לִיהוּדָה... וּלְקַח עֵץ אֶחָד וּכְתֹב עָלָיו לְיוֹסֵף עֵץ אֶפְרַיִם... וְקָרֵב אֹתָם אֶחָד אֶל אֶחָד לְךָ לְעֵץ אֶחָד, וְהָיוּ לַאֲחָדִים בְּיָדֶךָ" (יחזקאל ל"ז, ט"ז–י"ז).

כאיש אדמה וחקלאי, מסביר חנן שמעשהו של יחזקאל מתאר במדויק פעולה חקלאית הידועה בשם "הרכבה".

בהרכבה לוקחים שני זנים שונים מאותה משפחה בוטנית ומחברים ביניהם. החלק התחתון נקרא "**הַבָּנָה**" – הוא נלקח מעץ חזק, בעל כוחות חיות עזים, יכולת הישרדות גבוהה בפני פגעי הטבע ויכולת להעמיק שורשים. החלק העליון נקרא "**הָרוֹכֵב**" – הוא מביא עמו פירות משובחים ואיכותיים, אך עמידותו בקרקע פחותה. בתהליך ההרכבה הם הופכים לעץ אחד, המשלב את הטוב שבשני העולמות: עמידות איתנה לצד פירות מעולים.

במשלו של יחזקאל, **יוסף הוא הַבָּנָה**: הוא מייצג כוחות ארציים, כלכליים ומעשיים רבי עוצמה, כפי שהוכיח ביכולת הניהול וההישרדות שלו במצרים. **יהודה הוא הָרוֹכֵב**: הוא נושא את המלכות, את פרי ההילולים הרוחני והמוסרי ואת מידת החרטה והנהגת הנצח. הנביא משבח את עם ישראל על היכולת לחבר בין שני הכוחות הללו באמצעות "הרכבה". המפגש בין יוסף ליהודה בפרשתנו הוא האירוע המכונן שהופך אותנו לאומה שלמה, המשלבת עוצמה מעשית עם רוחניות מרוממת.

ניצוץ של זהות

טיפות בדיונית-דתית: תורת אחד שפרשת המחדרת קודש וחול

רעיון ה"הרכבה" של חנן הוא תמצית השקפת עולמה של הציונות הדתית, ברוח תורתו של הראי"ה קוק זצ"ל. איננו מאמינים בפיצול בין עולם החומר לעולם הרוח, ואף לא בין חלקיו השונים של עם ישראל. מגמתנו היא למצות את הכוחות הייחודיים הטמונים בכל זרם וגוון בעם ישראל, ולשלבם בעץ אחד שלם.

חנן פורת, שחי בין ערוגות הקיבוץ החקלאי לבין ספסלי בית המדרש, בין העשייה הפוליטית לבין עשיית החסד, הראה בדמותו שהחיבור בין העוצמה הלאומית־המעשית לבין הפרי הרוחני־הלכתי הוא המפתח לצמיחתה של גאולת ישראל.

"וְהָיוּ לַאֲחָדִים בְּיָדֶךָ" יחזקאל ל"ז, יז

אחדות אמיתית אינה מחיקת ההבדלים שבינינו, אלא היכולת ליצור הרכבה מבורכת, שבה כל כוח תורם את מיטבו למען בניין האומה כולה.

שיח משפחתי סביב שולחן השבת

שילוב כוחות באומה

החברה הישראלית מורכבת מציבורים שונים – חלקם חזקים יותר בצדדים המעשיים, הכלכליים והטכנולוגיים (כמו יוסף), וחלקם מובילים בצדדים הרוחניים, הערכיים והתורניים (כמו יהודה).

מדוע מדינת ישראל זקוקה לשני הכוחות הללו כדי לחזק?
מה קורה כשאחד מהם חזק יותר מהשני?

סוד ההרכבה החקלאית

חנן מסביר שההרכבה מחברת בין עץ בעל שורשים חזקים (יוסף) לבין עץ הנושא פירות מעולים (יהודה). אילו תכונות ייחודיות וחזקות יש לכל אחד מבני המשפחה שלנו?

כיצד השוני הזה יכול להפוך אותנו ל"עץ משפחתי" חזק וטוב יותר כשאנחנו עובדים יחד?

ברית אחים

יהודה ויוסף מתחילים בעימות קשה ומסיימים בחיבוק ובשיחה גלויה. כאשר מתעורר בינינו ויכוח או מריבה - בין אחים או בין חברים - כיצד נוכל לעבור משלב העימות לשלב של דיבור והקשבה?

מה מאפיין לכם להתפייס?

זהות בשטח

הזהות הציונית-דתית רואה בעצמה גשר של "הרכבה"- חיבור בין מעשיות ומודרניות (יוסף) לבין נאמנות מוחלטת לתורה ולמסורת (יהודה).

כיצד נוכל, כחמ"ד היום-יום שלנו, להראות שאפשר להיות גם אנשי מעשה מצליחים וגם אנשי תורה ורוח?

פיני אפרתי | מנהל חינוכי "בית הציונות הדתית"